

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani- (judecător Liuba Pruteanu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău - (judecători Angela Bostan, Veronica Negru, Anatol Pahopol)

Î N C H E I E R E

19 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecător

Judecători

Svetlana Filincova

Dumitru Visternicean

Luiza Gafton

examinând admisibilitatea recursului declarat de Nicolae Daniliuc,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ecaterina Daniliuc împotriva
lui Nicolae Daniliuc privind desfacerea căsătoriei,
împotriva deciziei din 20 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis
apelul declarat de Ecaterina Daniliuc, casată hotărârea din 14 septembrie 2017 a Judecătoriei
Chișinău, sediul Buiucani, în partea respingerii pretenției privind încasarea cheltuielilor de
judecată și emisă o nouă hotărâre în partea dată,

c o n s t a t ă :

La 20 octombrie 2016, Ecaterina Daniliuc a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Nicolae Daniliuc, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei și încasarea din contul
pârâtului a sumei de 100 lei cu titlu de compensare a taxei de stat și sumei de 5000 lei cu titlu
de cheltuieli de asistență juridică (f.d. 4-6).

Prin cererea de majorare a pretențiilor, depusă la 27 iunie 2017, reclamanta a solicitat
desfacerea căsătoriei, încasarea din contul pârâtului a sumei de 250 lei cu titlu de compensare a
taxei de stat achitate la depunerea acțiunii, sumei de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență
juridică, sumei de 3 055 lei cu titlu de cheltuieli de deplasare și sumei de 185 lei cu titlu de
cheltuieli privind eliberarea duplicatului certificatului de căsătorie.

În argumentarea acțiunii a indicat că, la 19 mai 1990, în Oficiul Stării Civile sect.
Buiucani, mun. Chișinău sub nr.322, a fost înregistrată căsătoria dintre Daniliuc (Chitorog)
Ecaterina și Nicolae Daniliuc. În această căsătorie s-a născut fiul Artur, care în prezent este
major. Viața în comun cu Nicolae Daniliuc a eșuat, în relațiile dintre ei s-a creat o atmosferă

plină de neînțelegere, de aproximativ 3 ani de zile nu mai locuiesc împreună, reclamanta Ecaterina Daniliuc s-a stabilit cu traiul peste hotarele țării. Incompatibilitatea caracterelor și viziunile contradictorii asupra modului și principiilor de conviețuire au condus-o la convingerea fermă privind imposibilitatea păstrării familiei. În septembrie 2016 reclamanta a revenit în Republica Moldova pentru a se prezenta împreună cu pârâtul la Oficiul Stării Civile pentru depunerea declarației de desfacere a căsătoriei, însă eforturile sale de a soluționa problema desfacerii căsătoriei pe cale amiabilă s-au soldat cu eșec, din cauza lipsei de cooperare a pârâtului. Având în vedere că toate căile de împăcare încercate anterior nu au dat niciun rezultat pozitiv, iar familia nu mai exista de facto, a considerat inoportună menținerea familiei, fapt pentru care a solicitat desfacerea căsătoriei încheiate între Ecaterina Daniliuc și Nicolae Daniliuc.

A mai invocat că, la depunerea cererii de chemare în judecată a menționat, printr-o notă expresă, faptul că, nu dispune de originalul certificatului de căsătorie, care a rămas în Republica Moldova la Nicolae Daniliuc și, având în vedere că, pârâtul nu răspunde la niciuna dintre solicitările sale, a solicitat instanței obligarea pârâtului să prezinte în ședința de judecată acest act. Pe parcursul examinării cauzei, în pofida faptului că a fost citat legal în repetate rânduri, pârâtul nu a binevoit să se prezinte în ședințele de judecată și, respectiv, să prezinte în instanță certificatul de căsătorie în original care se află în posesia acestuia.

A mai menționat că, potrivit prevederilor legale, duplicatul certificatului de căsătorie se eliberează la solicitare: titularului actului de stare civilă, în cazuri excepționale (argumentate în scris) rudelor de gradul I pe linie dreaptă ale acestuia sau reprezentantului contractual (împuternicit prin contract de mandat, procură). Având în vedere că, reclamanta Ecaterina Daniliuc nu are nici o rudă de gradul I pe linie dreaptă în viață, la fel nu are niciun reprezentant în bază de procură sau contract de mandat în RM, în martie 2017 a fost nevoită să se prezinte personal la Oficiul Stării Civile din mun. Chișinău pentru a solicita eliberarea duplicatului certificatului de căsătorie. Astfel, din cauza neprezentării de către Nicolae Daniliuc în ședința de judecată a originalului certificatului de căsătorie, reclamanta a fost nevoită să suporte cheltuieli pentru deplasare de la Londra la Chișinău în sumă de 122,98 GBP (echivalentul a 3055 lei conform ratelor de schimb a BNM din data achitării – 22 februarie 2017, conform Invoice (factură) nr. 018881499Z din 21 februarie 2017 și biletului de avion electronic emis de compania aeriană low-cost WIZZ Air).

A remarcat că, din aceeași cauză, a fost nevoită să achite taxa pentru eliberarea de către OSC, în regim de urgență, a duplicatului certificatului de căsătorie în sumă de 185 lei, conform bonului fiscal nr. B902021426 din 23 martie 2017 emis de Î.S. „Poșta Moldovei”.

A comunicat că la data de 30 ianuarie 2017 a suferit o intervenție chirurgicală (colecistectomie laparoscopică) într-un centru medical din Londra (conform extrasului medical/rezumat informativ la externare din 30 ianuarie 2017 emis de Barts Health NHS Trust anexat la cerere). În perioada post-operatorie reclamanta s-a aflat sub supravegherea

ambulatorie a medicilor, prezentându-se de două ori pe săptămână la spital pentru controalele obligatorii după intervenție, ultima vizită medicală de control fiind programată pentru data de 28 februarie 2017. Din această cauză, reclamanta a fost în imposibilitate de a reveni în Republica Moldova mai devreme pentru a obține duplicatul certificatului de căsătorie în regim normal.

Având în vedere situația descrisă, reclamanta a considerat întemeiată solicitarea privind încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată suportate: suma de 250 lei cu titlu de compensare a taxei de stat, suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suma de 3055 lei cu titlu de cheltuieli de deplasare și suma de 185 lei cu titlu de cheltuieli privind eliberarea duplicatului certificatului de căsătorie.

Prin hotărârea din 14 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial. S-a desfăcut căsătoria dintre Ecaterina Daniliuc și Nicolae Daniliuc. La înregistrarea divorțului s-a încasat din contul lui Nicolae Daniliuc taxa de stat în mărime de 1000% u.c., Ecaterina Daniliuc fiind scutită de la plata taxei de stat. Pretenția reclamantei privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate s-a respins ca neîntemeiată (f.d. 74, 79-85).

La 19 septembrie 2017, Ecaterina Daniliuc a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărâri prin care pretenția reclamantei privind încasarea cheltuielilor de judecată să fie admisă integral (f.d.77-78).

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 20 februarie 2018, a admis apelul declarat de Ecaterina Daniliuc, a casat hotărârea din 14 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată și s-a emis în partea dată hotărâre nouă prin care:

A încasat din contul lui Nicolae Daniliuc în beneficiul Ecaterinei Daniliuc cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 3 500 lei.

În rest, pretențiile Ecaterinei Daniliuc cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată au fost respinse ca fiind neîntemeiate (f.d. 113-119).

Instanța de apel a considerat neîntemeiată soluția instanței de fond în partea respingerii pretenției privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică, or, urma a se ține cont de rezonabilitatea cuantumului solicitat, complexitatea cauzei și acțiunile avocatului. În acest sens, Colegiul civil a constatat că, refuzul intimatului de a soluționa problema pe calea extrajudiciară, a impus-o pe apelanta la adresarea după asistență juridică pentru întocmirea cererii de chemare în judecată și participarea reprezentantului ei în ședințele de judecată și respectiv suportarea unor cheltuieli de judecată.

Colegiul civil a apreciat critic concluzia instanței de fond că „procesul civil pornit în baza cererii de desfacere a căsătoriei nu reprezintă un proces cu câștig de cauză în sensul art. 94 alin. (1) CPC RM”, menționând despre acțiunile pârâtului, care fără a întreprinde careva măsuri în

vederea păstrării familiei, prin acțiunile sale a impus-o pe apelanta la cheltuielile de judecată pentru asistență juridică, probate prin înscrisurile prezentate.

Instanța a considerat necesar de a încasa din contul intimatului în beneficiul apelantei Ecaterina Daniliuc suma de 3500 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică, luând în considerare Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobat prin Decizia nr. 2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților din Republica Moldova, care recomandă o limită între 50-150 Euro pentru o oră de muncă a unui avocat, dar și raportul de activitate a avocatului Cristina Carauș, cu privire la serviciile juridice prestate atât în cadrul procedurii judiciare, cât și extrajudiciare.

La 12 iulie 2018, Nicolae Daniliuc a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 20 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea integrală a hotărârii din 14 septembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (f.d.122-123).

Recurentul a considerat nejustificate cheltuielile suportate de către reclamantă pentru asistența juridică acordată de către avocat într-un litigiu privind desfacerea căsătoriei.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 31 iulie 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copiei respective (f.d. 126).

Prin referința depusă la 10 septembrie 2018 (f.d. 128-132), intimata Ecaterina Daniliuc a solicitat declararea recursului depus de Nicolae Daniliuc ca inadmisibil, luând în considerare faptul că cererea de recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, având scopul vădit de a târăgăna executarea deciziei din 20 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Verificând argumentele invocate de recurent în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Nicolae Daniliuc este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 433 lit. a¹) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art.429 alin.(5).

În conformitate cu art. 429 alin. (4) și (5) Cod de procedură civilă, nu pot fi atacate cu recurs:

- a) deciziile de trimitere a cauzei la rejudecare care nu se supun niciunei căi de atac;
- b) hotărârile în privința cărora apelul a fost retras în modul prevăzut la art.374;

c) deciziile emise de instanța de apel, fără drept de recurs.

Nu pot fi atacate cu recurs hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art.430 nu au folosit calea apelului prevăzută de lege. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația, în partea care se referă la înrăutățirea situației. O hotărâre susceptibilă de apel și de recurs poate fi atacată, în cadrul termenului de apel, direct cu recurs dacă părțile consimt expres în fața primei instanțe prin înscris autentic sau prin declarație verbală consemnată expres în procesul-verbal. În acest caz, recursul poate fi exercitat numai pentru încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material.

În speță, recursul este declarat împotriva deciziei din 20 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care poate fi atacată cu recurs și respectiv recursul declarat de Nicolae Daniliuc nu poate fi considerat inadmisibil în temeiul art. 433 lit. a¹) Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. b) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În corespundere cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit scrisorii de însoțire nr. 5471 (f.d. 120), decizia din 20 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces la 07 mai 2018. Având în vedere că la materialele dosarului lipsește dovada recepționării de către Nicolae Daniliuc a deciziei contestate, recursul declarat la 12 iunie 2018 este depus în termen.

În conformitate cu art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

În speță, recursul a fost declarat de Nicolae Daniliuc, care este parte a procesului civil, astfel temeiul stipulat de art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă nu are incidență.

Potrivit art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

La caz, completul relevă că nici temeiul prevăzut de art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă nu este aplicabil.

Luând în considerare cele constatate supra, completul conchide că recursul nu poate fi considerat inadmisibil în baza temeiurilor enumerate la art. 433 lit. a¹), b), c) sau d) Cod de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor cu privire la încadrarea celor invocate în recurs în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2)-(4) Cod de procedură civilă, completul constată existența temeiului de inadmisibilitate stipulat la art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă.

Conform art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Potrivit art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Conform art. 432 alin. (3) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale

Art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă prevede că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Aceste dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a 2-a, Cap. XXXVIII, Cod de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește în exclusivitate probleme de drept material și procedural, verificându-se legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

Astfel, sarcina instanței de recurs la această etapă este de a verifica temeiurile recursului și argumentele privind caracterul ilegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În speță, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate. Iar, din conținutul cererii de recurs rezultă că, în mare parte, recurentul a reluat criticile formulate în fazele procesuale anterioare, asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat cu suficientă putere de convingere, iar invocarea pretinselor încălcări admise de instanța inferioară nu sunt suficient de fundamentate și nu au vocația de a conduce la modificarea soluției în prezenta cauză civilă.

Completul evidențiază că, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedura de examinare a admisibilității unui recurs în materie civilă trebuie să corespundă în principiu garanțiilor unui proces echitabil, consfințite de art. 6 din CEDO, în

special cu referire la dreptul de acces liber la justiție și la dreptul subsecvent de a fi audiat de o instanță judecătorească (hotărârile Delcourt contra Belgiei din 17 ianuarie 1970 și Erfar-Avef contra Greciei din 27 martie 2014).

În acest context, completul reține că dreptul unei persoane de acces liber la justiție poate fi limitat, inclusiv prin instituirea procedurii de examinare a admisibilității recursului, or, prin însăși natura lor, condițiile pentru examinarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile stabilite pentru o cale de atac ordinară. Asemenea rigori urmăresc scopul de aplicare și interpretare unitară a legislației și îndeplinesc funcțiile de administrare eficientă a justiției, fiind în deplină concordanță cu art. 6 din CEDO (hotărârea Trevisanato contra Italiei din 15 septembrie 2016).

Completul învederează că obligația de a motiva un act judecătoresc poate varia în funcție de natura actului în cauză (hotărârea Hansen contra Norvegiei din 2 octombrie 2014), iar în concepția CtEDO, nu se impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes” (hotărârea Nersesyanyan contra Armeniei din 19 ianuarie 2010).

Potrivit art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din considerentele nominalizate și având în vedere faptul că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor, argumentele principale ale recursului, au fost verificate minuțios la judecarea cauzei în ordinea de apel, completul ajunge în mod unanim la concluzia de a considera recursul declarat de Nicolae Daniliuc inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 433 lit. a) și 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Nicolae Daniliuc se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului

Svetlana Filincova

Judecători

Dumitru Visternicean

Luiza Gafton